

**שיחת קודש מכבו"ק מרן אדמו"ר שליט"א  
בפתח הדאווין שטוב  
אחר תפילת מעריב  
ליל שישי ד' כסלו ה'תשפ"ד**

פּו"א, הגאון רבי משולם אגרא זצלה"ה נודע כבר בילדותו לגאון עצום, וכפי הנהוג בזמנם הציעו עבורו לשידוך את בתו של ר' שמואל ביק מבארד שהיה מפורסם לת"ח ולנגיד בעמיו, ולפני האירוסין כיבדו רבי משולם לומר דרשה בקלויז בבראד למרות היותו נער בן תשע שנים, ובשעת דרשתו היה נוכח שם הגאון רבי יצחק המבורגער זצלה"ה ונתווכח עם הילד על חידושיו, אך רבי משולם הוכיח כי דבריו נכונים והודה לו הגאון שהצדק עמו.

**כששב** לביתו היה לו חלישות הדעת, וכשראתה זאת ב"ב אמרה לו וכי מכך שנער בן תשע שנים הכריע את דבריך זו סיבה לחלישות הדעת, נענה הגר"י המבורגער ואמר לה כי לא זוהי הסיבה לחלישות דעתו, אלא מחמת זאת שיש לנו בת שכבר הגיע עת לשידוכיה, וחושב בדעתו מנין זוכים עבורה לחתן תלמיד חכם עצום שכזה אשר אינו בנמצא, והוא הרי נשתדך כבר עם בתו של ר' שמואל ביק.

**לבסוף** אכן נישא הגר"מ אגרא לבתו של ר' שמואל ביק אך לאחר כמה שנים נפרדו בג"פ, וכששאלו את ר' שמואל היתכן שמוציא מביתו תלמיד חכם עצום כהגר"מ אגרא, השיב לשואלים כי רבי משולם הוא "גמרא", ועם גמרא אי אפשר להנשא, אכן בתי רוצה בבעל ת"ח וגאון גדול אך בד בבד שיהיה גם איש בין אנשים. ולאחר זמן נשא הגר"מ אגרא את בתו של הגר"י המבורגער, ונתקיים בו "רצון יראיו יעשה".

**כעבור** שנים מספר התעורר נידון אודות כשרותו של גט אשר כל גדולי ישראל הביעו דעתם להלכה, אלו אוסרים ואלו מתירים, ובכדי להכריע

למעשה הוחלט לשלוח את תשובותיהם של גדולי הדור להגאון רבי ישעיה פיק זצ"ל (בעל ההוספות המסוגרות למסורת הש"ס) שיהיה השליש שיכריע את ההלכה למעשה.

**באותו זמן נזדמן ר' שמואל ביק לביתו של הגרי"פ ושאל אותו האם שמע את שמעו של הגר"מ אגרא, והשיבו שאכן הוא מכירו לאברך תלמיד חכם, נענה הגרי"פ ואמר וכי כך תכנה אותו אברך תלמיד חכם ותו לא, וכשראה שר' שמואל לא הבין כוונתו הוסיף ואמר לו ראה נא יש עמדי כאן תשובות מכל גדולי ישראל, אך תשובתו של הגר"מ אגרא עולה על כולם בחריפות ובבקיאות, ומיד נפל ר' שמואל ביק חלשות ונתעלף, לאחר שהעירו אותו והשיבו את נפשו שאל אותו הגרי"פ מדוע זה נפל חלשות, והשיב לו ר' שמואל כי הגר"מ אגרא היה חתנו ונתפרדה החבילה, אמר לו הגרי"פ אם כך אכן ראוי שתתעלף שוב.**

**והנה המעשה הזה הוא פלא גדול, שהרי ר' שמואל ביק אמר מילתא בטעמא לגירושי בתו כי א"א להנשא ל"גמרא", וא"כ איך יתכן שבתו של הגר"י המבורגער הסכימה להנשא להגר"מ אגרא. ביותר יש להבין שהרי סיבת התעלפותו של ר' שמואל ביק כששמע את עוצם גדלותו וגאונותו של הגר"מ אגרא, כי הצטער על כך שהפסיד בידים את האפשרות שישכון גאון שכזה בתוך ביתו, ואינו מובן שהרי הוא עצמו הטעים את סיבת הגירושין כי הגר"מ אגרא הוא "גמרא" וא"א להנשא עם "גמרא", וא"כ מה אירע עתה שעגמה נפשו כל כך עד שנפל חלשות והתעלף.**

**אכן שתי תשובות פשוטות בדבר, שתים שהן אחת. כששואלים איך יתכן שבתו של הגר"י המבורגער הסכימה להנשא להגר"מ אגרא, והרי אי אפשר להנשא עם "גמרא", התשובה היא כי כך התחנכה בבית אביה, כידוע שהגר"י המבורגער היה יושב ועוסק בלימוד התורה כל ימיו בקלויז בבראד, וזוג' היתה מביאה לו את מאכליו למקום לימודו, וכמעט שלא היה חוזר**

לביתו, ולכן זה היה דרך החיים אצל בתו, כי את זאת ראתה תמיד בבית אביה הגדול, שאכן הנשואין הם עם התורה וזהו צורת החיים הנרצית והמתבקשת. **אולם** לבתו של ר' שמואל ביק אשר לא הורגלה בהנהגה כזאת בבית אביה, הוצרכו להסביר לה מהו מעלת לימוד התורה ומעלת ההקרבה של כל הרצונות הפרטיים עבור לימוד התורה, היות שלא קיבלה בבית אביה את דרך החיים הזאת, אם כי גם הוא היה ת"ח והחשיב את לימוד התורה, אך ההתמסרות המוחלטת לתורה הק' לא היתה דרך חייו, ולכן לא היתה מסוגלת להנשא עם "גמרא".

**אך** עדיין יש להבין מדוע כששמע ר' שמואל ביק את גדלותו של הגר"מ אגרא עגמה נפשו כל כך עד שנפל חלשות והתעלף, והרי ביתו לא היה מוכן לדרך החיים הזאת, אכן סיבת הדבר הוא כי למרות שעצם הנהגת ביתו לא היתה כזאת, עדיין היה בידו האפשרות ללמד ולחנך את בני ביתו להוקיר את התורה ואת לומדי התורה, ולמרות שלא הגיע למדרגתו של הגר"י המבורגער שיושב כל ימיו ושוקד על לימודו בבית המדרש, אך היה באפשרותו לחנך את בני ביתו להעריך ולהוקיר ולייקר את אלו שזכו למעלה הזאת ומסורים בכל נפשם ללימוד התורה.

**ויסוד** הדברים הוא שכשמחנכים את הילדים להתמסרות לתורה הק' הם ינחילו זאת בנפשם שזהו דרך החיים, ואפילו לא ירגישו שמדובר בהקרבה כלשהי, כי כך העמידו את בנין נפשם ומוכנים לכך בכל לב. משל למה הדבר דומה, ישנם אנשי עסקים הנוסעים לעסקיהם ברחבי תבל בכל שבוע במוצאי שבת ושבים לביתם רק בערב שבת, וגם ילדיהם ממשיכים בדרכם לאחר נשואיהם, וכשבתם נשאלת לאחר נשואיה היכן בעלה, תשובתה היא שהוא בחו"ל ממוצאי שבת ועד ערב שבת ואינה מרגישה בזה קושי כלל, מאחר שזהו צורת החיים שהם מכירים בבית הוריה.

**והרי** פשוט שבמשפחות אלו אפילו אינם מרגישים הקרבה כלשהי בהנהגתם הזאת, וגם אין מחשבים את הקושי מול התועלת שישוב לביתו

עם רווח ממון רב, כי זהו החינוך שקיבלה ורגילות החיים, כך ראתה בבית אביה ובבית זקנה שעוזבים את הבית במוצאי שבת ושבים אליו בערב שבת. וכאמור כן הדבר לעומת זאת בלימוד התורה הק', כאשר כל דרך החיים וארחות הבית הם באופן הזה שהאב עוסק בתורה במשך כל ימות השבוע בבית המדרש ואינו שב לביתו מערב שבת ועד ערב שבת, גם הילדים מורגלים בכך, וכשיגיעו לפרקם יעמידו את ביתם בדרך שראו בבית אביהם בשמחה, ואפילו לא ירגישו בכך הקרבה כלשהי.

ועתה כשנתבונן מדוע נתעלף ר' שמואל ביק, הרי בוודאי לא יתכן לומר שסיבת הדבר הוא מחמת זאת שלא חנך את ביתו בדרך החיים הזאת, כי א"א לדרוש שיתנהג כן. אלא סיבת הדבר הוא שגם אם לא העמיד את ביתו באופן הזה, עדיין נדרש מאתו שיחנך את בני ביתו להוקיר ולייקר את אלו שזכו לזה ומוסרים את כל מציאותם עבור התורה הק', וטבע האדם הוא שמוכן להקריב הרבה עבור דברים שהוא מוקיר, ולכן גם אם אכן הגר"מ אגרא היה "גמרא" לו היתה בתו מתחנכת להוקיר את ה"גמרא" הזאת, היו מוכנים להקריב עבור זה הקרבה רבה, וגם הוא היה מתאמץ להמשיך ולהחזיק אותו בביתו בעבודות אהבה ובשלשלאות של ברזל, ולא היה מסכים שיעזוב את ביתו עבור כל הון דעלמא. ולכן אמר לו הגר"י פיק שראוי לו לשוב ולהתעלף, כי איך יתכן שעשה שטות כזאת והוציא מתוך ביתו יהלום יקר שכזה.

ואם כי לא קרב זה אל זה, מי שמתמסר לתורה הק' כדרך חיים, למי שמוקיר את אלו המתמסרים לתורה הק', אך המוקיר אותם יש לו לכה"פ את הכח להקריב עבור אלו הזוכים לזה, וזהו גם מעלה גדולה כשלעצמה.

וכמבואר בדברי הט"ז (אהע"ז סי' ב' ס"ו), דהנה בגמ' (פסחים מט:) אמרו על הנושא בת עמי הארץ שעליו נאמר הכתוב (דברים כז, כא) 'ארור שוכב עם כל בהמה', ופירש"י 'שדומות לבהמה שאין להם לב להבין', ועוד אמרו בגמ' (שם) שאסור להתלוות לעם הארץ בדרך שנאמר (שם ל, כ) כי היא

חייך ואורך ימיך, על חייו לא חס על חיי חבירו לא כל שכן, ופירש"י 'כי היא חייך ואורך ימיך על חייו לא חס. ללמוד תורה ולחיות כו'.

**אמנם** הט"ז בפירושו הביא דבריו כמקשה אחת וכתב 'פירש"י שדומות לבהמה, שאין להם לב להבין כי היא חייך ואורך ימיך', והיינו דמה שאמרו שבת עם הארץ אין להם לב להבין, הכוונה היא שאינן מבינות את מעלת התורה הק' "כי היא חייך ואורך ימיך" הן בעולם הזה והן בעולם הבא, ומזה מסיק הט"ז להלכה דאין איסור בעצם הדבר שהיא בת עם הארץ, ולכן בת ישראל שמבינה מעצמה את מעלת התורה הק' ויודעת "כי היא חייך ואורך ימיך", איננה בכלל האיסור אלא נחשבת כבת תלמיד חכם.

**ומדבריו** נלמד שגם מי שאינו במדרגה הזאת שחינכו אותו בביתו להתמסרות מוחלטת לתורה הק' וזהו כל דרך החיים הראוי והנכון, עדיין יש לו את האפשרות להוקיר ולייקר את אלו שזכו לזה, ועליהם אמרו שיש להם לב להבין כי היא חייך ואורך ימיך.

**עוד יש** להתבונן כאן מהו המשמעות הנכונה של חינוך הילדים, ידוע מאמר העולם שההרגל נעשה טבע שני, אולם חינוך זהו הטבע הראשון, ואין המכוון בזה שמלמדים את הילדים מהו הטוב והנכון, אלא כשהילדים רואים את כל ארחות החיים וההתנהגות הטבעית של ההורים דבר יום ביומו, ומבינים מהו הגורם להם שמחה ומהו הגורם להם צער עמוק, זהו הכח המשפיע עליהם שיתחנכו בדרכם.

**אבן** הבוחן לזה הוא כפי שנאמר ביצחק אבינו ע"ה (בראשית כז, לג) 'ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד', ופירש"י 'ראה גיהנם פתוחה מתחתיו', ומבואר שחרדתו הגדולה של יצחק אבינו ע"ה היתה מחמת החשש לסרך עבירה שמא הקדים את הקטן לגדול שלא כדין, לעומת זאת נאמר על עשו (שם, לד) 'כשמע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה גדלה ומרה עד מאד', וכל זאת מחמת הפסד גשמי הנוגע לו בנפשו, כי לכל אחד יש את ה"עד מאד"

הנוגע בנפשו, השאלה היא זה אם זה ניכר ונודע בדבר הנוגע לרוחניות, או בדבר הנוגע לגשמיות.

ומי שאצלו ה"חרדה גדולה עד מאד" הוא בעניני רוחניות גם בניו אחריו ינהיגו כן את ארחות חייהם. אם כי כל אחד יכול גם לעמול בכוחות נפשו ואין זה מופקע שיגיע לזה, אך העיקר הוא שכך תהיה הטבעיות אצלו.

**אסאך הצלחה**